

Тема 2. Діяльність суб'єкта охоронної діяльності: особливості правового регулювання

План

1. Види охоронних послуг.
2. Кадрове забезпечення суб'єктів охоронної діяльності.
3. Реєстрація та ліцензування приватної охоронної діяльності. Особливості забезпечення державного нагляду за охоронним підприємствами.
4. Права суб'єкта охоронної діяльності.

Перелік ключових термінів і понять з теми: суб'єкт охоронної діяльності, охорона майна громадян, охорона майна юридичних осіб, охорона фізичних осіб, фізична охорона, персонал охорони, об'єкт охорони.

1. Види охоронних послуг

Суб'єкт охоронної діяльності на підставі отриманої у встановленому порядку ліцензії надає такі охоронні послуги:

- 1) охорона майна громадян;
- 2) охорона майна юридичних осіб;
- 3) охорона фізичних осіб.

Умовно всі охоронні послуги можна розподілити на три основні категорії:

1) *фізична охорона* - охорона периметра об'єкта, особиста охорона, супровід вантажів, охорона різного виду майна.

2) *охорона об'єктів*;

3) *охоронні системи* - охоронна сигналізація; відеоспостереження; GPS-моніторинг; пожежна сигналізація; системи контролю доступу тощо..

Відносини між охоронними компаніями та їх клієнтами регулюються за допомогою договорів охорони, які за своєю природою є цивільно-правовими. Регулюються вони цивільним законодавством, а також спеціальними нормативно-правовими актами: Законом України «Про охоронну діяльність» від 22.03.2012 №4616 та Ліцензійними умовами провадження охоронної діяльності (їх чинна редакція затверджена постановою Кабміну від 18 листопада 2015 р. № 960).

У статті 978 ЦКУ закріплено досить загальне поняття: *договір охорони* – це договір, за яким охоронець, який є суб'єктом підприємницької діяльності, зобов'язується забезпечити недоторканність особи чи майна, які охороняються. Володілець такого майна або особа, яку охороняють, зобов'язані виконувати передбачені договором правила особистої та майнової безпеки і щомісячно сплачувати охоронцю встановлену плату. Виходячи з цього договір охорони є консенсуальним (укладеним з моменту досягнення згоди), двостороннім (права та обов'язки виникають в обох сторін) та відплатним (охорона здійснюється за встановлену договором плату).

2. Кадрове забезпечення суб'єктів охоронної діяльності

Умови залучення громадян до охоронної діяльності

Персоналом охорони можуть бути дієздатні громадяни України, які досягли 18-річного віку, пройшли відповідне навчання або професійну підготовку, уклали трудовий договір із суб'єктом господарювання та подали документи, що вони:

- 1) не перебувають на обліку в органах охорони здоров'я з приводу психічної хвороби, алкоголізму чи наркоманії;
- 2) не мають непогашеної чи незнятої судимості за скоєння умисних злочинів;
- 3) не мають обмежень, встановлених судом щодо виконання покладених на них функціональних обов'язків;
- 4) не мають обмежень за станом здоров'я для виконання функціональних обов'язків;
- 5) зареєстровані за місцем проживання в установленому законодавством порядку.

Фахівець з організації заходів охорони та працівники, задіяні до роботи на пункті централізованого спостереження, окрім зазначеного повинні мати рівень освіти, визначений ліцензійними умовами, затвердженими центральним органом виконавчої влади у сфері охоронної діяльності, і в установлені спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки, молоді та спорту терміни та порядку підвищувати рівень кваліфікації.

Персонал охорони виконує функції з охорони майна за обов'язкової наявності на його одязі ознак належності до відповідного суб'єкта охоронної діяльності згідно з його статутними документами.

Персонал охорони під час виконання функціональних обов'язків повинен мати при собі посвідчення з підписом керівника суб'єкта охоронної діяльності, в якому зазначаються прізвище, ім'я, по батькові особи, яка належить до персоналу охорони, дата видачі і термін дії посвідчення та міститься фотокартка особи, якій видано посвідчення.

Суб'єкт охоронної діяльності зобов'язаний забезпечувати дотримання законодавства в організації та функціонуванні охорони, прийомі на роботу персоналу охорони, в організації правил носіння відповідного одягу та розпізнавальних знаків, а також в оснащенні засобами оборони та індивідуального захисту.

Права персоналу охорони

1. Персонал охорони під час виконання функціональних обов'язків має право:

- 1) вимагати від осіб припинення протиправних дій, дотримання законності та правопорядку;
- 2) вимагати від службових осіб об'єктів охорони та інших осіб дотримання пропускового та внутрішньооб'єктового режимів;

3) не допускати проникнення осіб та затримувати тих, які намагаються проникнути (проникли) на об'єкт охорони або залишити його, порушуючи встановлені правила, з обов'язковим негайним повідомленням про це територіального органу Національної поліції;

4) протидіяти правопорушникам і негайно повідомляти органи Національної поліції про вчинення цими особами кримінального або адміністративного правопорушення;

5) застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та використовувати службових собак відповідно до цього Закону;

6) під час здійснення пропускового режиму на об'єктах охорони проводити огляд речей фізичних осіб (за їх добровільною згодою), транспортних засобів, вилучення речей і документів, що є знаряддями або предметами правопорушення, перевірку документів, що засвідчують особу, дають право на вхід (вихід) осіб, внесення (винесення), ввезення (вивезення) майна, в'їзд (виїзд) транспортних засобів, зокрема щодо їх відповідності складу матеріальних цінностей, що переміщуються на об'єкти охорони (з об'єктів охорони);

7) проводити відкриту відео- та фотозйомку подій як допоміжний засіб запобігання протиправним діям з обов'язковим оприлюдненням на об'єкті, що охороняється, інформації про здійснення таких заходів.

Суб'єкт охоронної діяльності зобов'язаний забезпечити належне зберігання відео- та фотоматеріалів, отриманих під час здійснення заходів охорони, протягом одного року з можливістю використання їх виключно у службовій діяльності. Після закінчення строку зберігання зазначених матеріалів проводиться їх знищення комісією у складі трьох представників суб'єкта охоронної діяльності із складенням акта знищення відео- та фотоматеріалів.

Обов'язки персоналу охорони

1. Персонал охорони під час виконання функціональних обов'язків зобов'язаний:

1) забезпечувати цілісність об'єктів охорони та недоторканність майна, що на них зберігається, недоторканність фізичних осіб;

2) припиняти шляхом здійснення заходів реагування правопорушення проти власності, фізичних осіб, порушення режиму роботи об'єктів охорони;

3) негайно у будь-який спосіб повідомляти відповідні правоохоронні органи про вчинення протиправних дій щодо власності, фізичних осіб та інших незаконних дій, що мають ознаки кримінального правопорушення, у місцях здійснення заходів охорони;

4) зберігати таємницю, що охороняється законом, а також конфіденційну інформацію про господарську діяльність суб'єктів господарювання, оголошену такою в установленому порядку, відомості про особисте і сімейне життя фізичних осіб, що стали відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, крім випадків, передбачених законодавством;

5) не вчиняти дій, що порушують громадський порядок.

Персонал охорони за невиконання або неналежне виконання покладених на нього обов'язків несе дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність, встановлену законом.

3. Реєстрація та ліцензування приватної охоронної діяльності. Особливості забезпечення державного нагляду за охоронним підприємствами

Реєстрація приватного охоронного підприємства, здійснюється органами виконавчої влади в процесі державної реєстрації підприємницької діяльності в охоронній сфері.

Розгляд документів, поданих для державної реєстрації та проведення інших реєстраційних дій, здійснюється протягом 24 годин після надходження документів, поданих для державної реєстрації та проведення інших реєстраційних дій. Свідоцтво про державну реєстрацію є підставою для відкриття розрахункового, валютного та інших рахунків в установах банків, виготовлення печаток і штампів.

Відомості про юридичну особу та фізичну особу–підприємця вносяться до Єдиного державного реєстру на підставі:

відповідних заяв про державну реєстрацію; документів, що подаються для проведення інших реєстраційних дій; відомостей, отриманих у результаті інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром та інформаційними системами державних органів.

Згідно ст.11 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», здобувач ліцензії подає до органу ліцензування заяву про отримання ліцензії. Перелік підтвердних документів встановлюється Ліцензійними умовами провадження охоронної діяльності і є виключним. Так, до заяви про отримання ліцензії додаються:

1) копія паспорта керівника здобувача ліцензії (або довіреної особи) з відміткою контролюючого органу про повідомлення про відмову через свої релігійні переконання від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків (подається тільки фізичними особами – підприємцями, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу);

2) документи, що підтверджують відповідність установленим умовам залучення та відсутність обмежень стосовно працівників, задіяних до здійснення охоронних заходів, а саме: щодо фахівця (фахівців) з організації заходів охорони:

- копія документа, який підтверджує його (їх) відповідність кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами;

- копії документів, які підтверджують проходження особою обов'язкового попереднього (періодичного) психіатричного огляду та профілактичного наркологічного огляду, які видані в установленому порядку;

- копія документа, що підтверджує відсутність в особі обмежень за станом здоров'я для виконання функціональних обов'язків, який видається в установленому порядку;

- копія паспорта громадянина України;

- копія трудового договору або витяг з трудової книжки особи, завірені суб'єктом господарювання;

- щодо персоналу охорони (за наявності):

- список персоналу охорони на дату подання заяви про отримання ліцензії, підписаний керівником здобувача ліцензії або уповноваженою ним особою та завірений печаткою (за наявності);

- копія документа, який підтверджує відповідність особи кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами;

- копії документів, які підтверджують проходження особою обов'язкового попереднього (періодичного) психіатричного огляду та профілактичного наркологічного огляду, які видані в установленому порядку;

- копія документа, що підтверджує відсутність в особі обмежень за станом здоров'я для виконання функціональних обов'язків, який видається в установленому порядку;

- копія паспорта громадянина України;

- копія трудового договору або витяг з трудової книжки особи, завірені суб'єктом господарювання;

3) опис документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії, у двох примірниках.

Орган ліцензування після встановлення відсутності підстав для залишення заяви про отримання ліцензії без розгляду розглядає її та підтвердні документи з метою встановлення відсутності або наявності підстав для відмови у видачі ліцензії.

Строк прийняття рішення про видачу ліцензії становить десять робочих днів з дня одержання органом ліцензування заяви про отримання ліцензії.

Охоронну діяльність можуть провадити на всій території України юридичні особи, а також фізичні особи-підприємці на підставі ліцензії за наявності матеріально-технічної бази, необхідної для провадження такої діяльності, та за умови виконання такими особами організаційних, кадрових і технологічних вимог, передбачених Ліцензійними умовами. Під час діяльності приватних охоронних організацій контроль здійснює ліцензійний орган - Міністерство внутрішніх справ України. Забезпечення державного нагляду за охоронними підприємствами, дана діяльність визначена Законом України від 11.09.2003 № 1160-IV «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», що визначає правові та організаційні засади реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності. Кабінет Міністрів України затвердив критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження охоронної діяльності, в якому визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду та контролю, згідно Постанови КМУ від 7 липня 2010 року № 565. З

урахуванням установлених критеріїв суб'єктів господарювання, які провадять охоронну діяльність, суб'єкти господарювання відносять до одного з трьох ступенів ризику: високого, середнього, незначного. Критеріями, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження охоронної діяльності, є: важливість об'єкта охорони для економіки і безпеки держави; вірогідність виникнення на об'єкті охорони порушень громадського порядку та надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру; перебування на об'єкті охорони великої кількості громадян; наявність на об'єкті охорони значних матеріальних цінностей. Не можна залишити поза увагою наказ МВС від 09.08.2013 року № 761 яким затверджено Порядок контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження охоронної діяльності. Порядок контролю поширюється на всіх суб'єктів господарювання (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), які отримали ліцензії Міністерства внутрішніх справ України на провадження охоронної діяльності (далі – ліцензіат). Безпосередній контроль за додержанням ліцензіатами Ліцензійних умов здійснюється шляхом проведення планових і позапланових перевірок у межах своїх повноважень. Таку діяльність здійснюють Міністерство внутрішніх справ України як орган ліцензування та головні управління, управління МВС України, місті Києві і як його структурні територіальні підрозділи.

4. Права й обов'язки суб'єкта охоронної діяльності

Суб'єкт охоронної діяльності має право:

- 1) для забезпечення охоронної діяльності придбавати, зберігати та використовувати в установленому законодавством порядку спеціальні засоби: бронежилети, захисні каски, газові балончики з аерозолями сльозоточивої та дратівної дії, газові пістолети і револьвери та патрони до них калібру 6, 8 і 9 міліметрів, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії, гумові кийки, наручники пластикові (текстильні) одноразового використання, електрошокові пристрої (виключно суб'єктами охоронної діяльності, які здійснюють охорону особливо важливих об'єктів права державної власності або надають охоронні послуги із залученням власного транспорту реагування та використанням пунктів централізованого спостереження), пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначені патрони;
- 2) для забезпечення радіозв'язку використовувати в установленому порядку радіочастоти;
- 3) використовувати в охоронній діяльності службових собак;
- 4) використовувати в охоронній діяльності технічні засоби охоронного призначення;
- 5) використовувати транспорт реагування;

б) одержувати за своїм письмовим запитом від замовника послуг з охорони відомості та копії документів, необхідні для здійснення заходів охорони на об'єкті охорони;

7) за згодою замовника послуг з охорони (його представника) оглядати територію, будинки, приміщення, майно, що охороняються.

Обмеження в охоронній діяльності

1. Під час організації та здійснення охоронної діяльності забороняється:

1) придбавати та використовувати майно, визначене законодавством для виключного використання військовими формуваннями та правоохоронними органами;

2) використовувати ознаки належності (елементи символіки, формений одяг тощо) до Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Управління державної охорони України, Збройних Сил України та інших військових формувань, правоохоронних, природоохоронних і контролюючих чи інших органів виконавчої влади, їх спеціальних підрозділів, у тому числі в назві суб'єкта охоронної діяльності, на одязі, транспорті реагування, будівлях, у документації;

3) створювати перешкоди чи заважати діяльності представників правоохоронних та інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, а також громадянам у здійсненні ними повноважень, наданих їм законами та іншими нормативно-правовими актами;

4) розголошувати відомості про вжиті заходи щодо організації та здійснення охоронної діяльності, а також інформацію з обмеженим доступом та інформацію про особу, яка охороняється, що стали відомі у зв'язку із здійсненням охоронної діяльності, крім випадків, передбачених законодавством;

5) приховувати факти про кримінальні правопорушення, що вчиняються або готуються, незалежно від інтересів замовника послуг з охорони;

6) охороняти фізичну особу, яка вчиняє кримінальне або адміністративне правопорушення або намагається їх вчинити;

7) здійснювати дії, що посягають на права, свободи та власність фізичних осіб, а також ставлять під загрозу їх життя та здоров'я, честь, гідність і ділову репутацію;

8) використовувати засоби радіозв'язку без наявності дозволу на їх використання на наданих радіочастотах;

9) здійснювати заходи, що належать до оперативно-розшукових відповідно до [Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність"](#);

10) залучати до охоронних заходів осіб, які не подали документів, необхідних для влаштування на роботу, або не відповідають кваліфікаційним вимогам;

11) брати участь у виконанні судових рішень під час виконавчого провадження;

12) вдаватися до дій, спрямованих на силове протистояння між персоналом охорони різних суб'єктів господарювання.

Принципи охорони (законність, захист, активність, безперервність, конкретність, економічна доцільність, професіоналізм).